

ЗАКОН ЗА РЕЗЕРВА НА ВЪОРЪЖЕНИТЕ СИЛИ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

В сила от 10.06.2012 г.

Обн. ДВ. бр.20 от 9 Март 2012г., изм. ДВ. бр.15 от 15 Февруари 2013г., изм. ДВ. бр.66 от 26 Юли 2013г., изм. ДВ. бр.98 от 28 Ноември 2014г., изм. ДВ. бр.14 от 20 Февруари 2015г., изм. ДВ. бр.79 от 13 Октомври 2015г., доп. ДВ. бр.88 от 13 Ноември 2015г., изм. и доп. ДВ. бр.103 от 27 Декември 2016г., доп. ДВ. бр.103 от 28 Декември 2017г., изм. ДВ. бр.17 от 26 Февруари 2019г., изм. ДВ. бр.69 от 4 Август 2020г., **изм. и доп. ДВ. бр.109 от 22 Декември 2020г.**

Глава първа. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. Законът урежда подготовката на гражданите за защита на отечеството и обществените отношения, свързани с ръководството, състава, подготовката, използването, отчета и службата в резерва на въоръжените сили на Република България.

Чл. 2. Резервът на въоръжените сили на Република България, наричан по-нататък "резерва", се състои от български граждани и техника за комплектуване на:

1. военните формирования от въоръжените сили в мирно и военно време;
2. структури по чл. 50, ал. 2 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България на други сили от системата за национална сигурност на Република България във военно време.

Чл. 3. (1) Резервът се комплектува на доброволен и на задължителен принцип.

(2) Доброволният принцип се прилага за български граждани, които са изявили желание да служат в резерва или да предоставят техника за определен период от време при условия и по ред, определени с този закон и със сключения договор. За срока на действие на договора българските граждани придобиват статус на резервисти, а техниката - статус на техника-резерв.

(3) Задължителният принцип се прилага за български граждани, които не са със статус на резервисти, но имат военна или друга специална подготовка или притежават техника и могат да получат мобилизационно назначение. Гражданите придобиват статус на запасни, а техниката - статус на техника-запас.

Чл. 3а. (Нов - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г.) (1) Подготовката на гражданите за защита на отечеството се извършва на доброволен принцип.

(2) Доброволният принцип се прилага за български граждани, които са изявили желание да получат военна подготовка, при условия и по ред, определени с този закон.

(3) Българските граждани по ал. 2, получили военна подготовка, придобиват статус на запасни.

Чл. 4. (1) Формирането и използването на резерва на въоръжените сили в мирно време се планира, организира, подготвя и ръководи от министъра на отбраната.

(2) Формирането и използването на резерва на структурите по чл. 50, ал. 2 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България се планира, организира, подготвя и ръководи от ръководителя на съответното ведомство.

(3) Воденето на отчета на резерва по ал. 1 и 2 за мирно и за военно време се осъществява от органите за водене на военния отчет при условия и по ред, определени с наредба на Министерския съвет за военния отчет.

(4) Дейностите, свързани с резерва по ал. 1, се осигуряват финансово за сметка на бюджета на Министерството на отбраната, а по ал. 2 - за сметка на бюджета на съответното ведомство.

Чл. 5. (1) Резервът се състои от доброволен резерв и запас.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г.) Доброволният резерв е предназначен за комплектуване с резервисти и техника-резерв по длъжностни разписания за мирно и за военно време на:

1. военните формирования от Българската армия и структури на пряко подчинение на министъра на отбраната - за изпълнението на задачи по отбраната на страната и други задачи по защита на националната сигурност;

2. военните формирования от въоръжените сили - за участие в операции и мисии извън територията на Република България в мирно време.

(3) Запасът е предназначен за:

1. (изм. - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) комплектуване със запасни и техника-запас на военните формирования от въоръжените сили на Република България за военно време;

2. поддържане на комплектуваността със запасни и техника-запас на военните формирования от въоръжените сили при продължителни военни действия във военно време;

3. комплектуване на структури по чл. 50, ал. 2 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България за други сили от системата за национална сигурност на Република България за военно време.

Чл. 6. (1) Службата на българските граждани в резерва е служба с особено предназначение, която се изпълнява по този закон и актовете за прилагането му.

(2) Службата в резерва в мирно време е служба в доброволния резерв и служба в запаса.

Чл. 7. (1) Службата в доброволния резерв е:

1. активна служба;

2. разположение за активна служба;

3. (нова - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) срочна служба.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г., доп. - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) Активната служба включва период от време, през който резервистът и техниката-резерв са извикани за изпълнение на задачи в състава на военните формирования от въоръжените сили или за придобиване на военна

подготовка, за обучение в курсове за придобиване и повишаване на квалификацията или за преквалификация.

(3) Разположение за активна служба е период от време, през който резервистът и техниката-резерв не са извикани на активна служба, но са в готовност за нейното изпълнение.

(4) (Нова - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) Срочната служба в доброволния резерв включва период от време, през който пълнолетен български гражданин преминава военна подготовка и изпълнява задачи в състава на военни формирования от въоръжените сили като резервист.

(5) (Нова - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) При привеждане на въоръжените сили или на част от тях в по-висока степен на бойна и оперативна готовност резервистите и техниката-резерв, включени в указа на президента на Република България по чл. 19, т. 2 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, се извикват на активна служба.

(6) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) При обявяване на извънредно положение на територията на страната или на част от нея резервистите и техниката-резерв, включени в решението на Народното събрание или в указа на президента на Република България по чл. 122, ал. 2 на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, се извикват на активна служба.

Чл. 8. (1) Службата в запаса е период от време, през който:

1. запасните и техниката-запас с мобилизационно назначение имат готовност за изпълнение на задачи при обявяване на положение на война или на военно положение в съответствие с получената повиквателна заповед;

2. запасните и техниката-запас без мобилизационно назначение имат готовност за изпълнение на задачи във военно време след получаване на повиквателна заповед.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г.) Запасният и техниката-запас при обявяване на положение на война или на военно положение се явяват на определеното в повиквателната заповед място.

Чл. 9. (1) От часа и деня на обявяване на положение на война или на военно положение започва военновременната служба на резервистите на активна служба и на техниката-резерв.

(2) Резервистите и техниката-резерв на разположение за активна служба, запасните и техниката-запас се смятат на военновременна служба от момента на оповестяването им.

Чл. 10. Държавата гарантира на резервистите и на техните работодатели/органи по назначаване, както и на собствениците на техниката-резерв специфични права, определени с този закон и със сключения договор.

Чл. 11. (1) На резервистите и запасните се присвояват военни звания. Те могат да се повишават и понижават във военно звание при условия и по ред, определени с правилника за прилагане на закона.

(2) Резервистите и запасните могат да бъдат повишавани във военно звание посмъртно еднократно с една степен.

Чл. 12. (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) Резервистите по време на активната служба и запасните по време на военновременната служба носят униформа и отличителни знаци, определени със заповед на министъра на отбраната.

(2) Правилата за носене на униформа и отличителните знаци се определят с уставите на въоръжените сили на Република България.

(3) Запасните от структурите по чл. 50, ал. 2 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България по време на военновременната служба носят униформа и отличителни знаци, определени с акт на Министерския съвет по предложение на съответния ръководител.

Чл. 13. (1) За високи постижения в службата в резерва и за заслуги към отбраната на страната резервистите, запасните и българските граждани могат да бъдат награждавани от министъра на отбраната с отличия и награди при условия и по ред, определени с правилника за прилагане на закона.

(2) Левовата равностойност на наградите по ал. 1 не се облага с данък.

Глава втора. РЪКОВОДСТВО НА РЕЗЕРВА

Чл. 14. Ръководството на резерва се осъществява от:

1. Народното събрание;
2. президента на републиката;
3. Министерския съвет;
4. министъра на отбраната;
5. ръководителите на структурите по чл. 50, ал. 2 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България.

Чл. 15. Народното събрание:

1. определя военни формирования от въоръжените сили и структури за допълване на въоръжените сили във военно време по предложение на Министерския съвет;
2. в рамките на общата численост на военните формирования от въоръжените сили определя числеността на доброволния резерв и на запаса за въоръжените сили по предложение на Министерския съвет.

Чл. 16. (Отм. - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.)

Чл. 17. Министерският съвет:

1. определя държавната политика по отношение на резерва на въоръжените сили;
2. предлага на Народното събрание в рамките на общата численост на военните формирования от въоръжените сили да определи числеността на доброволния резерв и на запаса за въоръжените сили;

3. предлага на Народното събрание да определи военни формирования и структури за допълване на въоръжените сили във военно време;
4. (отм. - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.)
5. определя структурите от други сили от системата за национална сигурност на Република България за включване във въоръжените сили във военно време.

Чл. 18. Министърът на отбраната:

1. ръководи провеждането на държавната политика по въпросите на резерва;
2. ръководи дейностите по планирането, организирането, управлението, отчета, подготовката и използването на резерва на въоръжените сили;
3. внася предложение в Министерския съвет за структура и численост на резерва на въоръжените сили;
4. разпределя личния състав и техниката за резерва по военни формирования от въоръжените сили;
5. предлага на Министерския съвет създаването на военни формирования и структури за допълване на въоръжените сили във военно време;
6. сключва, изменя и прекратява или оправомощава длъжностни лица да сключват, изменят и прекратяват договори за служба в доброволния резерв с резервисти и договори за предоставяне на техника-резерв за нуждите на въоръжените сили.

Чл. 19. Ръководителите на структурите по чл. 50, ал. 2 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България съгласувано с министъра на отбраната предлагат на Министерския съвет структури и численост за включване във въоръжените сили във военно време.

Чл. 20. (1) Областните управители и кметовете на общини:

1. (доп. - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г., доп. - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) подпомагат воденето на военния отчет на българските граждани и техниката, осигуряват оповестяването и доставянето на запасни и техника-запас, в съответствие с дейностите и задачите, определени с акт на Министерския съвет;
  2. предоставят помещения и осигуряват в административно отношение дейността на органите за водене на военния отчет;
  3. ежегодно изготвят предложения до министъра на отбраната за обучение на техни ръководни кадри и служители по въпросите, свързани с резерва.
- (2) Дейностите по ал. 1 ежегодно се осигуряват финансово за сметка на държавния бюджет чрез бюджета на съответната област/община.

Чл. 21. (1) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г.) Дейностите по водене на отчета, оповестяване и доставяне на резерва и планиране на индивидуалната военна подготовка на запаса се осъществяват от министъра на отбраната чрез Централното военно окръжие.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 15 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г., доп. - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) Централното военно окръжие е военно формирование

на пряко подчинение на министъра на отбраната, юридическо лице на бюджетна издръжка към министъра на отбраната.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г.) Към Централното военно окръжие се създават подчинени териториални структури - военни окръжия, които са органи за водене на военния отчет по този закон.

(4) Устройството и дейността на Централното военно окръжие се определят с този закон, с плана за развитие на въоръжените сили и с акт на министъра на отбраната.

Чл. 22. (1) За изпълнение на възложените с този закон правомощия Централното военно окръжие изгражда, поддържа и използва информационни фондове.

(2) В информационните фондове могат да се обработват лични данни, свързани с воденето на военния отчет, като при обработването им:

1. не се иска съгласието на физическото лице;
2. физическото лице не се информира преди и по време на обработването на личните му данни;
3. личните данни не се предоставят на трети лица;
4. личните данни се съхраняват и след приключване на обработването им в срокове, определени от началника на Централното военно окръжие като администратор на личните данни.

(3) Личните данни се заличават, ако вече не съществува причина за тяхното запазване съгласно закона или в изпълнение на съдебен акт.

(4) Личните данни от информационните фондове могат да се предоставят само на министъра на отбраната, както и на органите на съдебната власт за нуждите на конкретно наказателно дело, както и на чуждестранни органи по силата на международен договор, по който Република България е страна.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 17 от 2019 г.) Обработването на лични данни се осъществява при условията и по реда на този закон и при спазване на изискванията за защита на личните данни.

(6) (Изм. - ДВ, бр. 17 от 2019 г.) Администратори на лични данни са началникът на Централното военно окръжие и оправомощени от него длъжностни лица, които възлагат обработката на лични данни.

(7) Редът за създаване, използване и закриване на информационните фондове, включително условията и редът за регистриране, съхраняване, получаване на достъп и използване на информация от тях, се определят с акт на началника на Централното военно окръжие.

Глава трета. **СЛУЖБА В ДОБРОВОЛНИЯ РЕЗЕРВ**

Раздел I. **Състав на доброволния резерв**

Чл. 23. В състава на доброволния резерв се включват резервистите и техниката-резерв.

Чл. 24. (1) Кандидатите за резервисти трябва да отговарят на следните изисквания:

1. да са пълнолетни граждани на Република България и да нямат друго гражданство;
  2. (изм. - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) да са годни и психологично пригодни за служба в доброволния резерв;
  3. да притежават образование, съответстващо на изискванията на длъжността;
  4. (доп. - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г.) да не са осъждани за умишлено престъпление от общ характер, независимо от реабилитацията;
  5. срещу тях да няма образувано наказателно производство за умишлено престъпление от общ характер;
  6. да не са освобождавани от военна служба поради наложено дисциплинарно наказание "уволнение";
  7. (изм. - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) към датата на сключване на договора за служба в доброволния резерв да им остават не по-малко от две години до навършване на пределна възраст за служба в доброволния резерв по ал. 7;
  8. (нова - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г., изм. - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) да не са назначени по трудово или служебно правоотношение в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната Българската армия и структурите по чл. 50, ал. 2 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, както и да не са отсрочени от повикване във въоръжените сили при мобилизация.
- (2) Годността за служба в доброволния резерв по ал. 1, т. 2 се определя от военномедицински органи при условия и по ред, определени с акт на министъра на отбраната.
- (3) (Изм. - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) Психологичната пригодност за служба в доброволния резерв се определя от специализирани звена и органи по психологичното осигуряване при условия и по ред, определени с акт на министъра на отбраната.
- (4) Министърът на отбраната може да определи длъжности за резервисти, които се заемат от лица с основно образование, когато за заемане на длъжността не се изисква достъп до класифицирана информация.
- (5) Министърът на отбраната може да определи длъжности за резервисти, които се заемат от български граждани с двойно гражданство, при спазване изискванията на Закона за защита на класифицираната информация.
- (6) (Нова - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) Когато договорът за служба в доброволния резерв се сключва само за периода на подготовката и участието в операция или мисия извън територията на страната, кандидатите за резервисти, за назначаването на които се изисква медицинско или друго специално образование, могат да са и лица, назначени по трудово или служебно правоотношение в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия.

(7) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г., предишна ал. 6 - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) Пределната възраст за служба в доброволния резерв е:

1. (изм. - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) за войниците (матросите) - 55 години;
2. (изм. - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) за сержантите (старшините), офицерските кандидати, младшите офицери и старшите офицери - 60 години;
3. (изм. - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) за офицерите с висши военни звания - 65 години.

(8) (Нова - ДВ, бр. 103 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г., предишна ал. 7 - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) Обстоятелството по ал. 1, т. 4 се установява служебно.

Раздел II.

Приемане на служба в доброволния резерв

Чл. 25. (1) (Доп. - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г.) Длъжностите, определени за приемане в доброволния резерв, се обявяват със заповед на министъра на отбраната и се публикуват на интернет страницата на [Министерството на отбраната](#) и на [Централното военно окръжие](#).

(2) Длъжностите по ал. 1 се заемат след провеждане на конкурс при условия и по ред, определени с правилника за прилагане на закона и със сключения договор за служба в доброволния резерв.

(3) С обявяването на конкурса по ал. 2 могат да се определят и други специфични изисквания извън посочените по чл. 24, ал. 1.

(4) Конкурсът по ал. 2 се провежда от комисия, назначена от министъра на отбраната или от оправомощено от него длъжностно лице.

(5) (Нова - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г.) Длъжностите по ал. 1 може да се заемат без провеждане на конкурс от български граждани, освободени от военна служба, по ред, определен с правилника за прилагане на закона.

Раздел III.

Договор за служба в доброволния резерв

Чл. 26. (1) Правоотношението по изпълнение на службата в доброволния резерв възниква въз основа на договор и след издаване на необходимото разрешение за достъп до класифицирана информация.

(2) В договора за служба се определят наименованието на длъжността, на която резервистът се назначава, съответстващото военно звание, условията за обучение, повишаване на квалификацията и преквалификация, срокът, мястото на службата, редът за извикване, времето за явяване, участието в операции и мисии извън територията на страната, възнаграждението, правата и задълженията на страните по договора, обезщетението, което се дължи при неуспешно завършено обучение по вина на резервиста, видът и размерът на обезщетението за работодателя/органа

по назначаване за времето на изпълнение на активна служба от резервиста и предвидените неустойки при виновно неизпълнение на договора.

Чл. 27. С допълнително споразумение към договора може да се договарят и други длъжности за изпълнение на службата от резервиста, включително при участие в операции или мисии извън територията на страната.

Чл. 28. (1) Договорът за служба в доброволния резерв е тристранен и се подписва от резервиста, от министъра на отбраната или от оправомощено от него длъжностно лице и от работодателя/органа по назначаване на резервиста.

(2) Екземпляр от договора се съхранява в резервиста, в органите по военния отчет, в работодателя/органа по назначаване на резервиста и във военното формирование, за чиито нужди е сключен договорът.

(3) Редът за сключване, изменение и прекратяване на договора се определя с правилника за прилагане на закона.

Чл. 29. (1) Максималният срок на договора за служба в доброволния резерв е не по-дълъг от 5 години.

(2) Действието на договора може да се удължи за срок, не по-дълъг от срока по ал. 1, по предложение на резервиста или на министъра на отбраната или оправомощено от него длъжностно лице, отправено до другите страни в тримесечен срок преди изтичането му.

Чл. 30. (Изм. - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) Договорът за служба в доброволния резерв се прекратява без всяка от страните да дължи предизвестие, в следните случаи:

1. по взаимно съгласие на страните, изразено писмено;

2. (нова - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) с изтичане на уговорения срок;

3. (предишна т. 2, изм. - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) при навършване на пределната възраст по чл. 24, ал. 7;

4. (предишна т. 3 - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) при неизпълнение на задължение по този закон или по договора;

5. (предишна т. 4 - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) когато след сключването на договора лицето не завърши успешно обучението си за придобиване на военна подготовка;

6. (предишна т. 5 - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) при отказ за издаване, при отнемане на разрешението за достъп до класифицирана информация или при отказ на резервиста да подаде документи за проучване при условията и по реда на Закона за защита на класифицираната информация;

7. (нова - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г., предишна т. 5а - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) при промяна на трудово или служебно правоотношение и отказ на работодателя или органа по назначаване на резервиста да подпише допълнително споразумение към договора за служба в доброволния резерв;

8. (предишна т. 6 - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) при преминаване на платена изборна длъжност;
9. (предишна т. 7 - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) при приемане на военна служба;
10. (предишна т. 8 - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) при отпуск поради бременност, раждане или осиновяване и при отпуск за отглеждане на дете;
11. (предишна т. 9 - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) при отпадане на някое от изискванията за приемане на служба в доброволния резерв по чл. 24, ал. 1;
12. (предишна т. 10 - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) при смърт на резервиста.

Чл. 31. (1) Договорът за служба в доброволния резерв може да бъде прекратен с писмено предизвестие от резервиста до министъра на отбраната или до оправомощено от него длъжностно лице.

(2) Срокът на предизвестие е три месеца и започва да тече от деня, следващ получаването на предизвестие. Предизвестие може да бъде отеглено до изтичане на срока му със съгласието на министъра на отбраната или на оправомощено от него длъжностно лице.

Чл. 32. (1) Договорът за служба в доброволния резерв се прекратява с писмено предизвестие от министъра на отбраната или от оправомощено от него длъжностно лице до другите страни при:

1. (изм. - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г.) решение на Народното събрание за намаляване числеността на доброволния резерв;
2. организационно-щатни промени въз основа на акт на министъра на отбраната.

(2) Срокът на предизвестие е един месец и започва да тече от деня, следващ получаването на предизвестие.

Чл. 33. (1) (Предишен текст на чл. 33 - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) Договорът за служба в доброволния резерв се прекратява с писмена заповед на министъра на отбраната или на оправомощено от него длъжностно лице.

(2) (Нова - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) За прекратения договор за служба в доброволния резерв органите по военен отчет уведомяват работодателя/органа по назначаване на резервиста.

Раздел IV.

Активна служба в доброволния резерв

Чл. 34. (1) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г., доп. - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) За начало на активната служба се смята явяването на резервиста за изпълнение на задачи в състава на военно формирование от въоръжените сили за придобиване на военна подготовка или за обучение в курсове за придобиване и повишаване на квалификацията или за преквалификация.

(2) Началото и краят на активната служба се определят в зависимост от задачите, заложи в утвърдените планове за бойната подготовка на военните формирования от въоръжените сили, за което съответният командир/началник на военно формирование издава заповед и уведомява органите по военния отчет.

(3) По време на активната си служба резервистът може да изпълнява задълженията си на пълно или намалено служебно време в съответствие със сключения договор.

Чл. 35. (1) За времето на активната служба резервистът от доброволния резерв на въоръжените сили има статус на военнослужещ с правата и задълженията, съответстващи на заеманата длъжност, с изключение на ограниченията по чл. 182, ал. 1 и чл. 188 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България.

(2) Времето, през което резервистът е на активна служба, се зачита за трудов стаж от първа категория.

Чл. 36. (1) (Предишен текст на чл. 36, доп. - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) Резервистът получава основно месечно възнаграждение в съответствие със заеманата длъжност и присвоеното военно звание и допълнителни възнаграждения или част от тях пропорционално на продължителността на активната служба.

(2) (Нова - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) Размерът на основното месечно възнаграждение по ал. 1 се определя с акт на министъра на отбраната.

Чл. 37. (1) Резервистът изпълнява активната служба в състава на военното формирование съгласно сключения договор.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г.) За извикването на резервиста за изпълнение на активна служба органите по военния отчет уведомяват работодателя/органа по назначаването му не по-късно от 60 календарни дни преди началото на изпълнение на активната служба.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г.) Основното и допълнителните възнаграждения или част от тях, както и разходите за път на резервиста от населеното място по местоживее до населеното място за изпълнението на службата и обратно са за сметка на бюджета на Министерството на отбраната и се предоставят чрез съответното военно формирование.

Чл. 38. (1) Когато резервистът има договор за служба във военно формирование, определено за участие в операции и мисии извън територията на страната, той може да бъде извикан на активна служба за подготовка с продължителност до 6 месеца.

(2) В годината на подготовка по ал. 1 резервистът не се извиква на активна служба за обучение в курсове за повишаване на квалификацията и за преквалификация.

(3) В годината на участие в операция или мисия и две години след датата на завръщането резервистът не се извиква на активна служба за обучение в курсове за повишаване на квалификацията и за преквалификация.

Чл. 39. (1) Резервистът се явява на активна служба за участие в операции и мисии в състава на военно формирование съгласно сключения договор или допълнително споразумение към него.

(2) Резервистът се уведомява за извикването му за подготовка за участие в операции и мисии не по-късно от 6 месеца преди началото и.

(3) Периодът за подготовка и участие в мисия или операция не трябва да превишава 12 месеца.

(4) Срокът по ал. 3 може да бъде удължаван или намаляван след предварително писмено съгласие на резервиста.

Чл. 40. (1) Резервистите могат да се извикват на активна служба за заместване на отсъстващ повече от 30 работни дни военнослужещ за срок, не по-дълъг от една година.

(2) Редът за заместване се определя с правилника за прилагане на закона.

(3) Средствата за основно и допълнително възнаграждение на резервистите по ал. 1 са за сметка на бюджета на Министерството на отбраната и се предоставят чрез съответното военно формирование.

Чл. 41. (1) Резервистите могат да се извикват на активна служба за временно изпълнение на задълженията на вакантни длъжности на военнослужещи - до назначаването на титуляр по регистъра на вакантните длъжности, за срок, не по-дълъг от една година.

(2) Редът за временно изпълнение на задълженията на вакантната длъжност се определя с правилника за прилагане на закона.

(3) Средствата за основно и допълнително възнаграждение на резервистите по ал. 1 са за сметка на бюджета на Министерството на отбраната и се предоставят чрез съответното военно формирование.

Чл. 42. Резервистът се назначава, преназначава и освобождава от длъжност по ред, определен с правилника за прилагане на закона.

Чл. 43. (Изм. - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) В случай че резервистът е извикан на активна служба по установения с този закон ред, но е възпрепятстван да се яви във военното формирование, той е длъжен незабавно да уведоми длъжностното лице, сключило договора за служба в доброволния резерв, като при виновно поведение дължи уговорената в договора неустойка.

Чл. 44. За времетраенето на активната служба резервистът има право на неплатен служебен отпуск от работодателя/органа по назначаването по чл. 158 от Кодекса на труда, чл. 62, ал. 1, т. 6 и ал. 2 от Закона за държавния служител или чл. 332, ал. 2 и 3 от Закона за съдебната власт.

Чл. 45. (Доп. - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) По време на активна служба трудовото или служебното правоотношение с резервиста не може да бъде прекратявано от страна на работодателя/органа по назначаването освен при

закриване на предприятието по чл. 328, ал. 1, т. 1 от Кодекса на труда или при закриване на администрацията по чл. 106, ал. 1, т. 1 от Закона за държавния служител.

Чл. 46. (1) Работодателят/органът по назначаването, с който резервистът е в трудово или служебно правоотношение, има право на парично обезщетение от държавата за времето, през което резервистът е бил на активна служба.

(2) Искането/заявлението за обезщетение се отправя писмено в срок до 30 календарни дни след края на активната служба на резервиста до длъжностното лице, сключило договора за служба в доброволния резерв.

(3) Длъжностното лице, сключило договора за служба в доброволния резерв, се произнася по искането в срок до 30 календарни дни от получаването му. При положително решение изплащането на обезщетението се извършва по банков път в срок до 14 календарни дни от датата на решението. Решението на длъжностното лице е окончателно.

(4) Обезщетения по ал. 1 не се полагат за работодател/орган по назначаването, който е ръководител на бюджетна организация, и когато активната служба на резервиста е с продължителност до 30 работни дни годишно.

(5) Средствата за обезщетение по ал. 1 са за сметка на бюджета на Министерството на отбраната.

Раздел V.

Разположение за активна служба

Чл. 47. (1) За начало на разположението за активна служба на резервиста се смята датата на сключения договор.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) За всяка навършена година на разположение за активна служба резервистът получава възнаграждение в размер едно основно месечно възнаграждение в съответствие със заеманата длъжност, за която е сключен договорът, и присвоеното военно звание.

(3) Резервист, който в договора е поел задължение да участва в мисии и операции извън страната, за всяка навършена година на разположение за активна служба получава възнаграждение в размер на основното месечно възнаграждение по ал. 2, умножено по 1,5.

(4) Възнагражденията по ал. 2 и 3 се изплащат през месеца, следващ месеца на навършването на годината на разположение за активна служба от резервиста.

Чл. 48. За времето на разположение за активна служба резервистите имат право на:

1. предимство при приемане на военна служба и при постъпване на обучение във военни училища при равни други условия;
2. ползване на болниците за долекуване, продължително лечение и рехабилитация и почивните бази на Министерството на отбраната при условия и по ред, определени с акт на министъра на отбраната.

Чл. 49. Времето на разположение за активна служба не се смята за трудов и осигурителен стаж.

Раздел VI.

Подготовка на резервистите.

Подготовка на гражданите за защита на отечеството

Чл. 50. (1) Подготовката на резервистите от доброволния резерв е индивидуална и колективна.

(2) Индивидуалната подготовка е насочена към придобиване на знания и умения за изпълнение на функционалните задължения за служба в резерва.

(3) Индивидуалната подготовка на резервистите се провежда в специализирани учебни центрове, в учебни центрове към висшите военни училища и във военни академии, както и във военните формирования от въоръжените сили.

(4) Колективната подготовка е насочена към постигане на съвместимост в действията на военните формирования от въоръжените сили.

(5) Колективната подготовка се провежда във военните формирования от въоръжените сили, в които резервистите са сключили договор за служба в доброволния резерв.

(6) Планирането, организирането и провеждането на индивидуалната и колективната подготовка на резервистите се осъществяват при условия и по ред, определени с правилника за прилагане на закона.

Чл. 51. (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г.) Българските граждани без начална военна или специална военна подготовка, спечелили конкурс за резервисти по чл. 25, ал. 2, се обучават в единен учебен център, в специализирани учебни центрове, в учебни центрове към висшите военни училища и във военни академии, както и във военните формирования от въоръжените сили за придобиване на необходимата подготовка.

(2) Завършилите подготовката по ал. 1 полагат военна клетва.

(3) Редът за преминаване на подготовката по ал. 1 и полагането на военна клетва се определя с правилника за прилагане на закона.

(4) (Нова - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г., изм. - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) За службата по време на специална военна подготовка по ал. 1 резервистът получава основно месечно възнаграждение и допълнителни възнаграждения в съответствие със заеманата длъжност, за която е сключен договорът, и присвоеното военно звание, или част от тях пропорционално на продължителността на активната служба, умножено по 0,75.

(5) (Нова - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г., изм. - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) На лицата по ал. 1, успешно завършили начална военна подготовка, се изплаща основно месечно възнаграждение и допълнителни възнаграждения в съответствие със заеманата длъжност, за която е сключен договорът, и присвоеното военно звание, или част от тях пропорционално на продължителността на активната служба, умножено по 0,75.

(6) (Нова - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г.) Средствата за основно и допълнителни възнаграждения на резервистите по ал. 4 и 5 са за сметка на бюджета на Министерството на отбраната и се предоставят чрез съответното военно формирование.

Чл. 52. (1) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г.) Резервистите се извикват на активна служба за подготовка в състава на военните формирования от въоръжените сили не повече от три пъти в една календарна година, като общата продължителност за годината не може да надвишава 25 календарни дни.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г.) Средствата за основно и допълнителни възнаграждения на резервистите по ал. 1 са за сметка на бюджета на Министерството на отбраната и се предоставят чрез съответното военно формирование.

(3) За извикването на резервиста за изпълнение на активна служба по ал. 1 органите по военния отчет уведомяват работодателя/органа по назначаването му.

Чл. 53. (1) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г.) Резервистите се извикват на активна служба за обучение в курсове за придобиване и повишаване на квалификацията и за преквалификация не повече от веднъж за две календарни години, като общата продължителност на обучението не може да надвишава 60 календарни дни.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г.) Не по-късно от 60 календарни дни преди началото на курса органите по военния отчет уведомяват резервиста и работодателя/органа по назначаването на резервиста за времето, мястото и продължителността на курса.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г.) Резервисти, извикани на активна служба в единен учебен център, в специализирани учебни центрове, в учебни центрове към висшите военни училища и във военни академии за участие в курсове за придобиване и повишаване на квалификацията и за преквалификация, се зачисляват с писмена заповед на съответния командир/началник.

(4) След завършване на обучението по ал. 1 информацията за проведеното обучение на резервиста се изпраща до органите по военния отчет и до военното формирование на резервиста.

(5) (Доп. - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г., изм. - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) За службата по време на обучението резервистът получава основно месечно възнаграждение и допълнителни възнаграждения в съответствие със заеманата длъжност, за която е сключен договорът, и присвоеното военно звание, или част от тях пропорционално на продължителността на активната служба, умножено по 0,75.

Чл. 54. (Доп. - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г.) Разходите за път на резервиста от местоживеенето до мястото за подготовка или курса и обратно са за сметка на бюджета на Министерството на отбраната и се предоставят чрез съответното военно формирование.

Чл. 55. Резервистите, успешно завършили подготовка или курс за повишаване на квалификацията или за преквалификация, могат да бъдат повишавани в следващо военно звание или длъжност при условия и по ред, определени с правилника за прилагане на закона.

Глава трета "а".

ПОДГОТОВКА НА БЪЛГАРСКИТЕ ГРАЖДАНИ ЗА ЗАЩИТА НА ОТЕЧЕСТВОТО (НОВА - ДВ, БР. 103 ОТ 2016 Г., В СИЛА ОТ 27.12.2016 Г., ОТМ., НОВА - ДВ, БР. 109 ОТ 2020 Г., В СИЛА ОТ 22.12.2020 Г.)

Раздел I.

Обучение на ученици и студенти за защита на Отечеството (Нов - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.)

Раздел I.

Обучение

Чл. 56. (В сила от 01.09.2013 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г., отм., нов - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) (1) Гражданите на Република България в двата етапа за придобиване на средно образование се обучават за усвояване на знания и придобиване на умения, свързани със защитата на родината, действията за оцеляване при кризи от военен характер, както и за мисиите и задачите на въоръжените сили.

(2) Обучението по ал. 1 се осъществява в часа на класа, в рамките на не по-малко от общо 10 учебни часа от определените часове на класа.

(3) Извън часовете по ал. 2 обучение за усвояване на знания и придобиване на умения, свързани със защита на родината, действията за оцеляване при кризи от военен характер, както и за мисиите и задачите на въоръжените сили, може да се осъществява в избираеми и/или във факултативни учебни часове.

(4) Обучението по ал. 2 и 3 се извършва от военнослужещи или цивилни служители от Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия, преминали подготовка за обучение на ученици.

Чл. 57. (В сила от 01.09.2013 г., отм., нов - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) (1) Българските граждани със статус на студенти, обучаващи се за придобиване на образователно-квалификационна степен "бакалавър" и "магистър", и тези с висше образование могат да кандидатстват във висше военно училище за придобиване на квалификация "Офицер от резерва", ако отговарят на следните изисквания:

1. да са пълнолетни граждани на Република България и да нямат друго гражданство;
2. да са годни за военновременна служба;
3. да са психологично пригодни за военновременна служба;

4. да не са осъждани за умишлено престъпление от общ характер;
  5. срещу тях да няма образувано наказателно производство за умишлено престъпление от общ характер;
  6. да не навършват 40 години в годината на кандидатстване.
- (2) Годността за военновременна служба по ал. 1, т. 2 се определя от военномедицински органи при условия и по ред, определени с акт на министъра на отбраната.
- (3) Психологичната пригодност по ал. 1, т. 3 се определя от специализирани звена и органи по психологичното осигуряване при условия и по ред, определени с акт на министъра на отбраната.
- (4) Обстоятелството по ал. 1, т. 4 се установява служебно.
- (5) Българските граждани по ал. 1 сключват договори за обучение и за времето на обучението им се осигуряват:
1. настаняване, безплатна храна или левовата и равностойност и униформено облекло при условия и по ред, определени с наредбата на Министерския съвет по чл. 58, ал. 1;
  2. задължително застраховане срещу смърт и неработоспособност вследствие на злополука при изпълнение на задължения във връзка с обучението.
- (6) Завършилите обучението по ал. 1 полагат военна клетва, присвоява им се първо офицерско звание по резерва при условия и по ред, определени с правилника за прилагане на закона, и се зачисляват в запаса.
- (7) На студентите, които се обучават за придобиване на образователно-квалификационна степен "бакалавър" или "магистър" по граждански специалности, придобили квалификация "Офицер от резерва", се заплаща част от семестриалната такса за обучение в съответното висше училище при условия и по ред, определени с наредбата на Министерския съвет по чл. 58, ал. 1.
- (8) За времето на обучението по ал. 1 обучаемите имат право да използват оръжие, боеприпаси, взривни вещества и пиротехнически изделия в съответствие с програмите на обучение по ред, определен с уставите и с други актове, прилагани във въоръжените сили.

Чл. 57а. (Нов - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г., отм. - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.)

Чл. 58. (В сила от 01.09.2013 г., отм., нов - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) (1) Съдържанието, редът и начинът за провеждането на обучението по чл. 56 и 57 се определят с наредба на Министерския съвет.

(2) Осигуряването на обучението по чл. 56 и 57 е за сметка на бюджета на Министерството на отбраната.

Раздел II.
Срочна служба в доброволния резерв
(Нов - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.)

Чл. 59. (В сила от 01.09.2013 г., отм., нов - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) (1) Срочна служба в доброволния резерв се изпълнява от резервиста за срок до 6 месеца.

(2) Редът за преминаване на срочната служба в доброволния резерв се определя с правилника за прилагане на закона.

(3) Финансовото осигуряване на срочната служба в доброволния резерв е за сметка на бюджета на Министерството на отбраната.

Чл. 59а. (Нов - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г., отм., нов - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) Срочната служба в доброволния резерв включва последователно преминаване на следните етапи:

1. начална военна подготовка;
2. специална военна подготовка;
3. изпълнение на задачи в състава на военни формирования от въоръжените сили.

Чл. 59б. (Нов - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) (1) На срочна служба в доброволния резерв се приемат пълнолетни български граждани, които отговарят на следните изисквания:

1. да имат завършено най-малко основно образование;
2. да са годни за служба в доброволния резерв;
3. да са психологично пригодни за служба в доброволния резерв;
4. да не са осъждани за умишлено престъпление от общ характер, независимо от реабилитацията;
5. срещу тях да няма образувано наказателно производство за умишлено престъпление от общ характер;
6. да нямат друго гражданство;
7. да не навършват 40 години в годината на кандидатстване;
8. да нямат преминалата военна служба, срочна служба или военна подготовка.

(2) Министърът на отбраната може да определи длъжности за резервисти на срочна служба в доброволния резерв, които да се заемат от български граждани с двойно гражданство, при спазване на изискванията на Закона за защита на класифицираната информация.

(3) Годността за срочна служба в доброволния резерв по ал. 1, т. 2 се определя от военномедицински органи при условия и по ред, определени с акт на министъра на отбраната.

(4) Психологичната пригодност за срочна служба в доброволния резерв по ал. 1, т. 3 се определя от специализирани звена и органи по психологичното осигуряване при условия и по ред, определени с акт на министъра на отбраната.

(5) Обстоятелството по ал. 1, т. 4 се установява служебно.

Чл. 59в. (Нов - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) (1) Длъжностите, определени за приемане на срочна служба в доброволния резерв, се обявяват със заповед на министъра на отбраната и се публикуват на интернет страниците на [Министерството на отбраната](#) и на [Централното военно окръжие](#).

(2) Длъжностите по ал. 1 се заемат от български граждани, които отговарят на изискванията на чл. 59б, по ред, определен с правилника за прилагане на закона.

Чл. 59г. (Нов - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) (1) Правоотношението по изпълнение на срочната служба в доброволния резерв възниква въз основа на договор, който се сключва с министъра на отбраната или с оправомощени от него длъжностни лица.

(2) Редът за сключване на договора за срочна служба в доброволния резерв се определя с правилника за прилагане на закона.

(3) В договора по ал. 1 се определят наименованието на длъжността, на която резервистът се назначава, съответстващото военно звание, срокът на договора и продължителността на етапите по чл. 59а, мястото на службата, възнаграждението, правата и задълженията на страните по договора и се посочват данни за работодателя/органа по назначаване на резервиста.

(4) За времето на изпълнение на договора по ал. 1 резервистите са със статус на военнослужещи с правата и задълженията, съответстващи на заеманата длъжност, с изключение на правата по чл. 226, 226б, 226в, ползването на военните клубове, почивната и спортната база по чл. 226г и 226з от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България и на ограниченията по чл. 182, ал. 1 и чл. 188 от същия закон.

Чл. 59д. (Нов - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) Договорът по чл. 59г, ал. 1 може да се прекрати преди изтичането на срока, без всяка от страните да дължи предизвестие, в следните случаи:

1. по взаимно съгласие на страните, изразено писмено;
2. след приключването на първия или на втория етап по писмено предложение на всяка една от страните;
3. при неизпълнение на задължение по този закон или по договора;
4. при отнет или отказан достъп до класифицирана информация, ако заеманата длъжност изисква такъв;
5. при приемане на военна служба;
6. ако резервистът престане да отговаря на някое от изискванията по чл. 59б, ал. 1;
7. при смърт на резервиста.

Чл. 59е. (Нов - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) (1) За времето на срочната служба в доброволния резерв резервистът получава основно месечно възнаграждение в съответствие със заеманата длъжност и присвоеното военно звание.

(2) Размерът на основното месечно възнаграждение по ал. 1 се определя с акт на министъра на отбраната.

Чл. 59ж. (Нов - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) По време на изпълнение на срочната служба в доброволния резерв на резервиста се осигурява настаняване при условия и по ред, определени с акт на министъра на отбраната.

Чл. 59з. (Нов - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) (1) За времето на изпълнение на договора за срочна служба в доброволния резерв резервистът има право на неплатен служебен отпуск от работодателя/органа по назначаването по чл. 158 от Кодекса на труда, чл. 62, ал. 1, т. 6 и ал. 3 от Закона за държавния служител или по чл. 332, ал. 2 и 3 от Закона за съдебната власт.

(2) По време на изпълнението на срочната служба в доброволния резерв трудовото или служебното правоотношение с резервиста не може да бъде прекратявано от страна на работодателя/органа по назначаването, освен при закриване на предприятието по чл. 328, ал. 1, т. 1 от Кодекса на труда или при закриване на администрацията по чл. 106, ал. 1, т. 1 от Закона за държавния служител.

(3) Работодателят/органът по назначаването на резервиста има право на парично обезщетение от държавата за времето, през което резервистът е бил на срочна служба в доброволния резерв, при условията и по реда на чл. 46.

Чл. 59и. (Нов - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) (1) На резервистите по чл. 59 се полага платен отпуск в размер 8 работни дни.

(2) При прекратяване на договора резервистът има право на парично обезщетение за неизползвания платен отпуск по ал. 1.

(3) Условията и редът за ползване на отпуска, както и размерът на паричното обезщетение за неизползвания отпуск по ал. 2 се определят с правилника за прилагане на закона.

Чл. 59к. (Нов - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) След изпълнение на договора за срочна служба в доброволния резерв по чл. 59г, ал. 1 българските граждани могат да бъдат приети без провеждане на конкурс:

1. на военна служба, ако отговарят на изискванията за приемане по чл. 141, ал. 1, чл. 182, ал. 1 и чл. 188 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България;

2. на служба в доброволния резерв, ако отговарят на изискванията по чл. 24.

Чл. 59л. (Нов - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) Българските граждани, преминали срочна служба в доброволния резерв по чл. 59, ал. 1, се ползват с предимство при кандидатстване за работа в държавната администрация, в т. ч. в органите и структурите в системата за защита на националната сигурност, при постигнати равни крайни резултати от проведената процедура.

Глава четвърта. СЛУЖБА В ЗАПАСА

Чл. 60. (1) В състава на запаса се включват запасните и техниката-запас.

(2) Военните формирования от въоръжените сили и структурите по чл. 50, ал. 2 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България за военно време се комплектуват със запасни и с техника-запас при условията и по реда, определени с наредбата по чл. 128, ал. 2 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България.

Чл. 61. (1) (Доп. - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г.) Запасни са лицата, водещи се на военен отчет, които не са сключили договор за служба в доброволния резерв и отговорят на едно от следните условия:

1. били са на военна служба;
2. (изм. - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г.) завършили са успешно обучение по военна подготовка;
3. прекратили са служебните си правоотношения със структури по чл. 50, ал. 2 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България;
4. (доп. - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г.) притежават гражданска специалност, определена с наредбата по чл. 4, ал. 3 и необходима за военните формирования от въоръжените сили и за структурите по чл. 50, ал. 2 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България.

(2) Мобилизационното назначение на запасните се дава от органите по военния отчет чрез връчване на повиквателна заповед.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г.) Пределната възраст за служба в запаса е:

1. (изм. - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) за войниците (матросите) - 55 години;
2. (нова - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) за сержантите (старшините), офицерските кандидати и младшите офицери - 60 години;
3. (предишна т. 2, изм. - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) за старшите офицери - 62 години;
4. (предишна т. 3, изм. - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) за офицерите с висши военни звания - 65 години.

(4) (Нова - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г.) Пределната възраст за служба в запаса на лицата по ал. 1, т. 4 без военна подготовка е 55 години.

(5) (Нова - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) Пределната възраст за служба в запаса на лицата по ал. 1, т. 3 е 63 години.

Чл. 62. Запасните се освобождават от служба в запаса при:

1. навършване на пределна възраст за запаса;
2. признаване на негодност за военновременна служба;
3. (отм. - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г.)
4. приемане на военна служба или на служба в структурите по чл. 50, ал. 2 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България;

5. (изм. - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г.) освобождаване или лишаване от българско гражданство;
6. смърт на запасния.

Чл. 62а. (Нов - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г., изм. - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) Запасните временно се отписват от служба в запаса при:

1. изтърпяване на наказание лишаване от свобода, взета мярка за неотклонение задържане под стража или домашен арест - за времето, през което изтърпява наказанието, или за времето на взетата мярка;
2. отпуск поради бременност, раждане или осиновяване и отпуск за отглеждане на дете;
3. напускане на страната за повече от 6 месеца.

Глава пета.

ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ТЕХНИКА ЗА РЕЗЕРВА

Чл. 63. За комплектуване на военните формирования от въоръжените сили с техника се определят транспортни средства, трактори, инженерни машини, подвижни подемно-транспортни машини и други видове техника.

Чл. 64. Техниката за резерва е:

1. техника-резерв с договор за предоставяне;
2. техника-запас.

Чл. 65. (1) Техниката-резерв се определя след провеждане на конкурс.

(2) Условието и редът за провеждане на конкурса се определят с правилника за прилагане на закона.

(3) Конкурсът по ал. 1 се провежда от комисия, назначена от министъра на отбраната или от оправомощено от него длъжностно лице.

Чл. 66. (1) Договорът за предоставяне на техника-резерв се подписва от собствениците на техниката и от министъра на отбраната или от оправомощено от него длъжностно лице.

(2) Екземпляр от договора се съхранява в собственика, в органите по военния отчет и във военното формирование, за чиито нужди е сключен договорът.

(3) Редът за сключване, изменение и прекратяване на договора се определя с правилника за прилагане на закона.

Чл. 67. С договора за предоставяне на техника се определят:

1. единицата или единиците техника и формированието, за което или за които се предоставя или предоставят;
2. правата и задълженията на страните по договора относно:
  - а) поддържането на техниката в изправност и готовност за ползване;

- б) периодичното предоставяне от собственика на актуална информация за състоянието на техниката;
  - в) заплащането за времето на активна служба в доброволния резерв и за времето на разположение;
  - г) състоянието на техниката при връщането и на собственика;
3. редът за оповестяване, мястото и срокът за доставяне на техниката;
  4. предвидените неустойки при виновно неизпълнение на договора;
  5. обезщетения за нанесени повреди и щети при използване на техниката по време на активната служба.

Чл. 68. Разходите за заплащане за времето на служба в доброволния резерв и обезщетенията на собствениците на техника с договор за предоставяне са за сметка на бюджета на Министерството на отбраната.

Чл. 69. (1) Максималният срок на договора за предоставяне на техника-резерв е не по-дълъг от 5 години.

(2) Действието на договора за предоставяне на техника може да се удължи за срок, не по дълъг от срока по ал. 1, по предложение на собственика на техника или на министъра на отбраната или на оправомощено от него длъжностно лице, отправено до другата страна в тримесечен срок преди неговото изтичане.

Чл. 70. Договорът за предоставяне на техника-резерв се прекратява преди изтичане на срока, без всяка от страните да дължи предизвестие, в следните случаи:

1. по взаимно съгласие на страните, изразено писмено;
2. при настъпила негодност на техниката за експлоатация;
3. при неизпълнение на задължение по договора.

Чл. 71. (1) Договорът за предоставяне на техника може да бъде прекратен с писмено предизвестие от собственика на техника-резерв до министъра на отбраната или до оправомощено от него длъжностно лице.

(2) Срокът на предизвестие е три месеца и започва да тече от деня, следващ получаването на предизвестие. Предизвестие може да бъде оттеглено до изтичането му със съгласието на министъра на отбраната или на оправомощено от него длъжностно лице.

Чл. 72. (1) Договорът за предоставяне на техника се прекратява с писмено предизвестие от министъра на отбраната или от оправомощено от него длъжностно лице до другата страна при:

1. решение за намаляване числеността на техниката-резерв;
2. промяна на изискванията за техниката въз основа на акт на министъра на отбраната.

(2) Срокът на предизвестие е един месец и започва да тече от деня, следващ получаването на предизвестие.

Чл. 73. Договорът за предоставяне на техника за военните формирования от въоръжените сили се прекратява с писмена заповед на министъра на отбраната или на оправомощено от него длъжностно лице.

Чл. 74. Собственикът на техниката-резерв с договор за предоставяне има право на възстановяване от бюджета на Министерството на отбраната на:

1. разходите за извършване на годишен технически преглед;
2. допълнителни разходи за монтиране на специални съоръжения на техниката при предоставянето и.

Чл. 75. (1) (Изм. - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) Органите по военния отчет определят по видове техниката-запас, предназначена за комплектуване на военните формирования от въоръжените сили, дават и мобилизационно назначение чрез връчване на собствениците на повиквателна заповед.

(2) При обявяване на военно положение или на положение на война собственикът на техника-запас се оповестява за доставянето и съгласно повиквателната заповед.

(3) В случай че техниката се предоставя заедно с лицата, които я управляват, тези лица придобиват статус на запасни и са длъжни да я съпровождат и управляват след извикването и по ред, определен с наредбата по чл. 4, ал. 3.

Чл. 76. (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г.) Органите по водене на военния отчет организират и провеждат преглед на готовността за предоставяне на техника-запас с мобилизационно назначение от собственици - физически и юридически лица, при условия и по ред, определени с наредбата по чл. 4, ал. 3.

Глава шеста. ВОЕНЕН ОТЧЕТ

Раздел I. Водене на военния отчет

Чл. 77. (1) Военният отчет на българските граждани и техниката се води от органите по военния отчет.

(2) Военният отчет на гражданите се води по постоянния им адрес, а на техниката - по постоянния адрес на собственика и.

Чл. 78. На военен отчет се водят:

1. резервистите и техниката-резерв;
2. запасните и техниката-запас.
3. (отм. - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г.)
4. (отм. - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г.)

Чл. 79. (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г.) (1) Пределната възраст за водене на военен отчет на резервистите и запасните с военна подготовка е:

1. (изм. - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) за войниците (матросите) - 55 години;
2. (нова - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) за сержантите (старшините), офицерските кандидати и младшите офицери - 60 години;
3. (предишна т. 2, изм. - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) за старшите офицери - 62 години;
4. (предишна т. 3, изм. - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) за офицерите с висши военни звания - 65 години.

(2) Пределната възраст за водене на военен отчет на запасните без военна подготовка е 55 години.

(3) (Нова - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) Пределната възраст за водене на военен отчет на запасните, прекратили служебните си правоотношения със структури по чл. 50, ал. 2 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, е 63 години.

Чл. 80. Задълженията по военния отчет на българските граждани се прекратяват при:

1. навършване на пределна възраст за водене на военен отчет;
2. настъпила негодност за военновременна служба, установена при условията и по реда, определени с акта на министъра на отбраната по чл. 141, ал. 2 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България;
3. приемане на военна служба;
4. възникване на служебно или трудово правоотношение със структура по чл. 50, ал. 2 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България;
5. освобождаване или лишаване от българско гражданство;
6. смърт.

Чл. 81. (1) На военен отчет се водят служебно българските граждани съгласно чл. 78 от съответните органи по военен отчет по ред, определен с наредбата по чл. 4, ал. 3.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г., изм. - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) Данните по ал. 1 съдържат трите имена, ЕГН, постоянен, настоящ адрес, месторабота, гражданство, месторождение, образование, семейно положение, владене на чужди езици, преминаване на службата и здравен статус.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г., изм. - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) Общинската, съответно районната администрация е длъжна при поискване от органите по военния отчет да предостави необходимата налична информация по ал. 2 за пълнолетните български граждани и промените на имена, ЕГН, постоянен адрес, настоящ адрес, семейно положение, гражданство и акт за смърт.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) Данните за професиите и специалностите на лицата по ал. 1 се предоставят при поискване на органите по военния отчет от съответните гимназии и средни училища, спортни училища, училища по културата и училища по изкуствата, както и от водените регистри съответно по чл. 50, ал. 2, т. 1 от Закона за професионалното образование и обучение и по чл. 10, ал. 2, т. 3, буква "Г" от Закона за висшето образование.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 66 от 2013 г., в сила от 26.07.2013 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2014 г., в сила от 28.11.2014 г.) Органите по военния отчет в изпълнение на задълженията по ал. 1 и 2 имат право на безплатен достъп до личните данни на резервистите и запасните, съдържащи се в Националната база данни "Население", поддържана от Министерството на регионалното развитие и благоустройството.

(6) За предоставената информация по ал. 3 и 4 не се заплаща такса.

Чл. 81а. (Нов - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г.) Началниците на местата за лишаване от свобода са длъжни в 14-дневен срок от приемането на пълнолетни български граждани да уведомяват военните окръжия по постоянния им адрес, в т.ч. за времето, за което ще изтърпяват наказанието или взетата мярка.

Чл. 81б. (Нов - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г.) Министърът на правосъдието или оправомощени от него длъжностни лица са длъжни в 14-дневен срок от освобождаване или лишаване от българско гражданство на пълнолетни български граждани да уведомяват военните окръжия по постоянния им адрес.

Чл. 82. (1) На военен отчет се води служебно годната за експлоатация техника, необходима за военните формирования от въоръжените сили и структури по чл. 50, ал. 2 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България.

(2) Вписването и отписването от военен отчет на техниката се извършват служебно.

(3) Данните, необходими за вписването и отписването на техниката на и от военен отчет, се предоставят на органите по военния отчет от структурите на министерства и ведомства, на които са възложени регистрацията и отчетът на техниката.

(4) За предоставената информация по ал. 3 не се заплаща такса.

Чл. 83. (1) За потребностите на военния отчет в органите по военния отчет се създават и поддържат отделни регистри за личния състав и за техниката на:

1. доброволния резерв;

2. запаса.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) На лицата и техниката по ал. 1 се изготвят военноотчетни документи с изключение на лицата по чл. 61, ал. 1, т. 4 без мобилизационно назначение.

(3) Редът за създаването, воденето и съхранението на регистрите и военноотчетните документи се определя с наредбата по чл. 4, ал. 3.

Чл. 84. За осигуряване на военновременната дейност на страната запасни и техника-запас могат да се отсрочват от повикване във въоръжените сили при мобилизация при условия и по ред, определени с акт на Министерския съвет.

Чл. 84а. (Нов - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) Военните окръжия уведомяват писмено запасните по чл. 61, ал. 1, т. 4 за зачисляване на военен отчет и за задълженията им съгласно закона.

Раздел II.

Задължения по военния отчет

Чл. 85. Резервистът е длъжен:

1. да съхранява и пази от повреждане и изгубване военноотчетните си документи;
2. при извикване за справка да се яви лично в органите по военния отчет, където се води на отчет;
3. при изгубване/кражба на военноотчетни документи да се яви в 7-дневен срок от установяването в структурите по военния отчет за издаване на нови документи;
4. (доп. - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) при промяна на постоянния адрес или на настоящия адрес в 7-дневен срок от извършване на промяната да уведоми органите по военния отчет, където се води на отчет, и длъжностното лице, сключило договора за служба в доброволния резерв;
5. (доп. - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) при напускане на страната не по-късно от 7 дни преди напускането и след завръщането да уведоми органа по военния отчет, където се води на отчет, и длъжностното лице, сключило договора за служба в доброволния резерв;
6. (изм. и доп. - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) при всяка трайна промяна в здравословното състояние, която би могла да доведе до невъзможност да изпълни задълженията си по този закон и сключения договор, да уведоми в едномесечен срок от настъпването на промяната длъжностното лице, сключило договора за служба в доброволния резерв, и да представи медицинско свидетелство, издадено по установения в страната ред;
7. да уведоми органите по военния отчет за всяка промяна, настъпила в трудовото или служебното му правоотношение, в 30-дневен срок от настъпването и.

Чл. 86. (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г.) Освободените от военна служба и служителите с прекратени служебни или трудови правоотношения от структурите по чл. 50, ал. 2 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, ненавършили пределна възраст за водене на военен отчет, са длъжни в 30-дневен срок от датата на отчисляването им да се явят в органите по военния отчет по постоянен адрес за вписване на военен отчет.

Чл. 87. Запасният с мобилизационно назначение е длъжен:

1. при оповестяване да се яви в срок и на място, определени в повиквателната заповед;

2. да уведоми органите по военния отчет при трайна промяна в здравословното състояние, водещо до негодност за военновременна служба, в едномесечен срок от настъпването на промяната;
3. (изм. - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г.) при напускане на страната за повече от 6 месеца, както и при ползване на отпуск поради бременност, раждане или осиновяване и отпуск за отглеждане на дете, да уведоми не по-късно от три дни преди напускането, съответно разрешаването на отпуска и 30 дни след завръщането, съответно след прекратяване на отпуска, органите по военния отчет, където се води на отчет;
4. при повикване да се яви в органите по военния отчет, където се води на отчет;
5. при промяна на постоянния адрес или на настоящия адрес в 30-дневен срок от извършване на промяната да уведоми органите по военния отчет, където се води на отчет;
6. (нова - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г.) да съхранява и пази от повреждане и изгубване военноотчетните си документи.

Чл. 88. Запасният без мобилизационно назначение е длъжен:

1. (доп. - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г.) при трайна промяна в здравословното състояние, водещо до негодност за военновременна служба, да уведоми органите по военния отчет в едномесечен срок от настъпването на промяната;
2. (доп. - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г.) при повикване да се яви в органите по военния отчет, където се води на отчет, включително да получи повиквателна заповед съгласно чл. 61, ал. 2;
3. (нова - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г.) да съхранява и пази от повреждане и изгубване военноотчетните си документи.

Чл. 89. Собственикът на техниката-резерв е длъжен:

1. да уведоми органите по военния отчет за всяка промяна в собствеността, регистрацията и местопребиваването на всяка единица техника в 30-дневен срок от настъпването на промяната;
2. да уведоми в 30-дневен срок органите по военния отчет за всяка промяна в техническото състояние на техниката, което води до невъзможност за ползване по предназначение;
3. при повикване да се яви в органите по военния отчет, където се води на отчет;
4. в случаите, когато единицата техника напуска страната за повече от 6 месеца, да се яви не по-късно от три дни преди напускането и 30 дни след завръщането в органите по военния отчет, където се води на отчет;
5. да осигурява условия за провеждане преглед на готовността за предоставяне на техниката-резерв.

Чл. 90. Собственикът на техниката-запас с мобилизационно назначение е длъжен:

1. при оповестяване да достави техниката в експлоатационна изправност в срок и на място, определени в повиквателната заповед;

2. да уведоми органите по военния отчет за всяка промяна в собствеността, регистрацията и местопребиваването на всяка единица техника в 30-дневен срок от настъпването на промяната;
3. при напускане на страната за повече от 6 месеца да уведоми не по-късно от три дни преди напускането органите по военния отчет, където се води на отчет;
4. да уведоми в 30-дневен срок органите по военния отчет за всяка промяна в техническото състояние на техниката, което води до невъзможност за ползване по предназначение;
5. да осигурява условия за провеждане преглед на готовността на техниката-запас.

Чл. 91. (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г.) Собственикът на техниката-запас без мобилизационно назначение е длъжен да се яви в органите по военния отчет при повикване и за получаване на повиквателната заповед по чл. 75, ал. 1.

Чл. 92. Министърът на правосъдието уведомява министъра на отбраната за придобилите, лишените и освободените от българско гражданство лица в 30-дневен срок от настъпването на това обстоятелство.

Чл. 93. За издаване на документи по военния отчет, за предоставяне на достъп, обмен на данни или извършване на справки от информационните фондове на Централното военно окръжие се събират такси в размери, определени с тарифа на Министерския съвет, или безвъзмездно, когато това е установено със закон или с друг нормативен акт. Таксите постъпват по бюджета на Министерството на отбраната.

Глава седма.

АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 94. Длъжностно лице, което не изпълни задължение, възложено му с този закон, се наказва с глоба от 270 до 1800 лв.

Чл. 95. Запасен, който не изпълни задължение, възложено му с този закон, се наказва с глоба от 270 до 1000 лв.

Чл. 96. (1) Собственик на техника-запас, който не изпълни задължение, възложено му с този закон, се наказва с глоба от 270 до 1500 лв.

(2) Когато нарушението по ал. 1 е извършено от юридическо лице, се налага имуществена санкция в размер от 500 до 2000 лв.

Чл. 97. При изгубване или унищожаване на военноотчетен документ задължените по този закон лица се наказват с глоба от 20 до 50 лв.

Чл. 98. (1) Нарушенията по този закон се установяват с актове, които се съставят от оправомощени от началника на Централното военно окръжие длъжностни лица.

(2) Наказателните постановления се издават от началника на Централното военно окръжие или от оправомощени от него длъжностни лица извън лицата по ал. 1.

(3) Съставянето на актовете, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършват по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

Чл. 99. Събраните суми от наложените глоби постъпват в бюджета на Министерството на отбраната.

Допълнителни разпоредби

§ 1. (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2016 г., в сила от 27.12.2016 г.) По смисъла на закона:

1. "Мобилизационно назначение" е:

а) определената длъжност, която запасният заема по длъжностните разписания или щатове за военно време, посочена в повиквателната заповед;

б) определената техника-запас за комплектуване на формированията от въоръжените сили и структурите по чл. 50, ал. 2 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България по длъжностните разписания или щатове за военно време, посочена в повиквателната заповед.

2. "Военна подготовка" е постоянен процес на придобиване, поддържане и усъвършенстване на военните способности на личния състав, щабовете и формированията за провеждане на операции в съответствие с мисиите на въоръжените сили. Военната подготовка включва начална военна подготовка и специална военна подготовка, които са индивидуална и колективна.

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 2. В срок до 6 месеца от влизането в сила на закона Министерският съвет приема правилник за прилагането му и подзаконовите актове, предвидени в закона.

§ 3. В срок до 6 месеца от датата на приемането на актовете по § 2 министърът на отбраната чрез органите по военния отчет привежда структурата, организацията, подготовката и отчета на резерва, както и военния отчет на българските граждани в съответствие с изискванията на закона.

§ 3а. (Нов - ДВ, бр. 88 от 2015 г., в сила от 01.11.2015 г., изм. - ДВ, бр. 69 от 2020 г.) За Служба "Военно разузнаване" условията и редът за приемане на служба в доброволния резерв, сключването, изменението и прекратяването на договора за служба или за предоставяне на техника в доброволния резерв, назначаването, преназначаването и освобождаването от длъжност, подготовката, присвояването и повишаването във военно звание на резервисти се определят в правилника за устройството и дейността на Службата.

§ 4. (1) Лицата с присвоени военни звания ги запазват и след освобождаване от военна служба и от служба в резерва.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 14 от 2015 г., изм. - ДВ, бр. 79 от 2015 г., в сила от 01.11.2015 г.) Съответствието на длъжностите на служителите по Закона за Министерството на вътрешните работи, ранговете на служителите по Закона за Държавна агенция "Национална сигурност" от резерва и ранговете на служителите по Закона за Държавна агенция "Разузнаване" от резерва към званията на военнослужещите по Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България се урежда с акт на Министерския съвет по предложение на министъра на вътрешните работи, председателя на Държавна агенция "Национална сигурност" и председателя на Държавна агенция "Разузнаване" съгласувано с министъра на отбраната.

§ 5. В Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България (обн., ДВ, бр. 35 от 2009 г.; изм., бр. 74, 82, 93 и 99 от 2009 г., бр. 16, 88, 98 и 101 от 2010 г., бр. 23, 48, 99 и 100 от 2011 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 13, ал. 3, т. 3 накрая се добавя "и по Закона за резерва на въоръжените сили на Република България".

2. В чл. 27 т. 9 се отменя.

3. В чл. 43, ал. 2:

а) точки 1 и 2 се изменят така:

"1. подпомагат органите на Министерството на отбраната по воденето на военния отчет и по извикването, оповестяването, изпращането и доставянето на запасни и техника-резерв;

2. предоставят помещения и осигуряват административно дейността на органите на Министерството на отбраната по военния отчет;"

б) създава се т. 8:

"8. ежегодно изготвят предложения до министъра на отбраната за обучение на техни ръководни кадри и служители по въпросите, свързани с резерва."

4. В чл. 44:

а) в ал. 2 след думите "директорите на дирекции в областната администрация" се добавя "директора на областната дирекция на Министерството на вътрешните работи, директора на териториалната дирекция на Държавна агенция "Национална сигурност", ръководителя на териториалната структура на Централното военно окръжие" и се поставя запетая;

б) в ал. 3 след думите "Сигурност и отбранително-мобилизационна подготовка" се поставя запетая и се добавя "представител на териториалната структура на Централното военно окръжие".

5. В чл. 45, ал. 4, т. 1 думите "по оповестяването, изпращането и доставянето на резервисти и техника с мобилизационно назначение" се заменят с "по военния отчет при оповестяването, изпращането и доставянето на запасни и техника-запас".

6. В чл. 50, ал. 1 се създават т. 10 и 11:

"10. Централното военно окръжие;

11. Централния артилерийски технически изпитателен полигон."

7. В чл. 60е думата "резерва" се заменя с "доброволния резерв".
8. В чл. 70, ал. 1 думата "постоянния" се заменя с "доброволния".
9. В чл. 78 след думите "Националният военноисторически музей" се поставя запетая и се добавя "Централното военно окръжие".
10. **Член 116** се изменя така:
"Чл. 116. (1) От часа и деня на обявяване на положение на война или на военно положение започва военновременната служба на:
  1. военнослужещите и служителите от структурите по чл. 50, ал. 2;
  2. резервистите на активна служба във въоръжените сили;
  3. курсантите.(2) Резервистите на разположение за активна служба и запасните се смятат на военновременна служба от момента на оповестяването им от органите по военния отчет.
(3) За лицата, които не са положили военна клетва, военновременната служба започва след полагането на клетвата.
(4) За срока на военновременната служба военнослужещите, резервистите, запасните и техните семейства не могат да бъдат принудително изваждани от жилищата, в които живеят. Изпълнението на постановените срещу тях съдебни решения и заповеди за изваждане се спира до изтичането на срока на военновременната служба."
11. В чл. 226м, ал. 1 след думата "резервисти" се добавя "запасни" и се поставя запетая.
12. Глава осма "Резерв на въоръжените сили. Военен отчет на гражданите" с чл. 263 - 282 се отменя.
13. В чл. 327 ал. 6 се изменя така:
"(6) Представители на служба "Военна полиция" се включват в комисиите за разглеждане на оферти в процедури за възлагане на обществени поръчки по чл. 13, ал. 1, т. 1 и 2 от Закона за обществените поръчки по предложение на директора на службата."
14. В § 1 от допълнителната разпоредба:
  - а) в т. 1в след думите "Националната разузнавателна служба" се поставя запетая и думите "и Националната служба за охрана" се заменят с "Националната служба за охрана, военните съдилища и прокуратури";
  - б) в т. 4 думите "в резерва" се заменят с "във военно време".
15. Параграф 10 от преходните и заключителните разпоредби се отменя.
§ 6. В Закона за военноинвалидите и военнопострадалите (обн., ДВ, бр. 27 от 2005 г.; изм., бр. 88 от 2005 г., бр. 110 от 2008 г., бр. 35 от 2009 г., бр. 16 от 2010 г. и бр. 23 от 2011 г.) се правят следните допълнения:
  1. В чл. 3, ал. 1 след думите "постоянния резерв" се добавя "доброволния резерв и запаса" и се поставя запетая.
  2. В чл. 4, т. 1 след думата "резерв" се поставя запетая и се добавя "доброволния резерв или запаса".

§ 7. В Закона за държавния служител (обн., ДВ, бр. 67 от 1999 г.; изм., бр. 1 от 2000 г., бр. 25, 99 и 110 от 2001 г., бр. 45 от 2002 г., бр. 95 от 2003 г., бр. 70 от 2004 г., бр. 19 от 2005 г., бр. 24, 30 и 102 от 2006 г., бр. 59 и 64 от 2007 г., бр. 43, 94 и 108 от 2008 г., бр. 35, 42, 74 и 103 от 2009 г., бр. 15, 46, 58 и 77 от 2010 г.; Решение № 12 на Конституционния съд от 2010 г. - бр. 91 от 2010 г.; изм., бр. 97 от 2010 г., бр. 1, 18 и 100 от 2011 г. и бр. 15 от 2012 г.) в чл. 62, ал. 1 т. 6 се изменя така:

"б. при повикване на активна служба в доброволния резерв - за времето на службата, включително деня на отиване и връщане; ако службата продължава повече от 15 календарни дни, държавният служител има право на два календарни дни неплатен отпуск преди заминаването и на два дни след завръщането;"

§ 8. В Закона за съдебната власт (обн., ДВ, бр. 64 от 2007 г.; изм., бр. 69 и 109 от 2008 г., бр. 25, 33, 42, 102 и 103 от 2009 г., бр. 59 от 2010 г., бр. 1, 23, 32, 45, 81 и 82 от 2011 г.; Решение № 10 на Конституционния съд от 2011 г. - бр. 93 от 2011 г.) се правят следните изменения:

1. **Член 214** се отменя.

2. В чл. 332 ал. 2 се изменя така:

"(2) Съдия, прокурор, следовател, държавен съдебен изпълнител или съдия по вписванията има право и на неплатен отпуск при повикване на активна служба в доброволния резерв - за времето на службата, включително деня на отиване и връщане, а ако активната служба в доброволния резерв продължава повече от 15 календарни дни - на два календарни дни неплатен отпуск преди заминаването и на два дни след завръщането."

§ 9. В Кодекса на труда (обн., ДВ, бр. 26 и 27 от 1986 г.; изм., бр. 6 от 1988 г., бр. 21, 30 и 94 от 1990 г., бр. 27, 32 и 104 от 1991 г., бр. 23, 26, 88 и 100 от 1992 г.; Решение № 12 на Конституционния съд от 1995 г. - бр. 69 от 1995 г.; изм., бр. 87 от 1995 г., бр. 2, 12 и 28 от 1996 г., бр. 124 от 1997 г., бр. 22 от 1998 г.; Решение № 11 на Конституционния съд от 1998 г. - бр. 52 от 1998 г.; изм., бр. 56, 83, 108 и 133 от 1998 г., бр. 51, 67 и 110 от 1999 г., бр. 25 от 2001 г., бр. 1, 105 и 120 от 2002 г., бр. 18, 86 и 95 от 2003 г., бр. 52 от 2004 г., бр. 19, 27, 46, 76, 83 и 105 от 2005 г., бр. 24, 30, 48, 57, 68, 75, 102 и 105 от 2006 г., бр. 40, 46, 59, 64 и 104 от 2007 г., бр. 43, 94, 108 и 109 от 2008 г., бр. 35, 41 и 103 от 2009 г., бр. 15, 46, 58 и 77 от 2010 г.; Решение № 12 на Конституционния съд от 2010 г. - бр. 91 от 2010 г.; изм., бр. 100 и 101 от 2010 г., бр. 18, 33, 61 и 82 от 2011 г. и бр. 7 и 15 от 2012 г.) чл. 158 се изменя така:

"Отпуск по време на активна служба в доброволния резерв

Чл. 158. (1) При повикване на активна служба в доброволния резерв работникът или служителят се смята в служебен неплатен отпуск за времето на мероприятиято/службата, включително деня на отиването и връщането.

(2) Ако активната служба в доброволния резерв продължава повече от 15 календарни дни, работникът или служителят има право на два календарни дни неплатен отпуск преди заминаването и два дни след завръщането.

(3) За времето на отпуска по ал. 2 на работника или служителя се заплаща възнаграждение за сметка на бюджета на Министерството на отбраната."

§ 10. В Наказателно-процесуалния кодекс (обн., ДВ, бр. 86 от 2005 г.; изм., бр. 46 и 109 от 2007 г., бр. 69 и 109 от 2008 г., бр. 12, 27, 32 и 33 от 2009 г., бр. 15, 32 и 101 от 2010 г., бр. 13, 33, 60, 61 и 93 от 2011 г.; Решение № 10 на Конституционния съд от 2011 г. - бр. 93 от 2011 г.) в чл. 396, ал. 1 т. 4 се изменя така:

"4. резервистите при изпълнение на активна служба в доброволния резерв и лицата на военновременна служба;"

§ 11. В Наказателния кодекс (обн., ДВ, бр. 26 от 1968 г.; попр., бр. 29 от 1968 г.; изм., бр. 92 от 1969 г., бр. 26 и 27 от 1973 г., бр. 89 от 1974 г., бр. 95 от 1975 г., бр. 3 от 1977 г., бр. 54 от 1978 г., бр. 89 от 1979 г., бр. 28 от 1982 г.; попр., бр. 31 от 1982 г.; изм., бр. 44 от 1984 г., бр. 41 и 79 от 1985 г.; попр., бр. 80 от 1985 г.; изм., бр. 89 от 1986 г.; попр., бр. 90 от 1986 г.; изм., бр. 37, 91 и 99 от 1989 г., бр. 10, 31 и 81 от 1990 г., бр. 1 и 86 от 1991 г.; попр., бр. 90 от 1991 г.; изм., бр. 105 от 1991 г., бр. 54 от 1992 г., бр. 10 от 1993 г., бр. 50 от 1995 г.; Решение № 19 на Конституционния съд от 1995 г. - бр. 97 от 1995 г.; изм., бр. 102 от 1995 г., бр. 107 от 1996 г., бр. 62 и 85 от 1997 г.; Решение № 19 на Конституционния съд от 1997 г. - бр. 120 от 1997 г.; изм., бр. 83, 85, 132, 133 и 153 от 1998 г., бр. 7, 51 и 81 от 1999 г., бр. 21 и 51 от 2000 г.; Решение № 14 на Конституционния съд от 2000 г. - бр. 98 от 2000 г.; изм., бр. 41 и 101 от 2001 г., бр. 45 и 92 от 2002 г., бр. 26 и 103 от 2004 г., бр. 24, 43, 76, 86 и 88 от 2005 г., бр. 59, 75 и 102 от 2006 г., бр. 38, 57, 64, 85, 89 и 94 от 2007 г., бр. 19, 67 и 102 от 2008 г., бр. 12, 23, 27, 32, 47, 80, 93 и 102 от 2009 г., бр. 26 и 32 от 2010 г., бр. 33 и 60 от 2011 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 361 ал. 2 се отменя.

2. В чл. 366 думите "хората, животните, превозните средства или други снаряжения" се заменят с "българските граждани и техниката".

3. В чл. 368 след думата "резервисти" се добавя "и запасни" и думите "при преглед на технически и превозни средства или на животни и снаряжения" се заменят с "или при преглед на техниката".

4. В чл. 371 буква "г" се изменя така:

"г) резервистите при изпълнение на активна служба в доброволния резерв и лицата на военновременна служба;"

§ 12. Законът влиза в сила три месеца след обнародването му в "Държавен вестник", с изключение на разпоредбите на чл. 56, 57, 58 и 59, които влизат в сила от 1 септември 2013 г.

Законът е приет от 41-ото Народно събрание на 23 февруари 2012 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ

(ОБН. - ДВ, БР. 15 ОТ 2013 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2014 Г.)

§ 123. Законът влиза в сила от 1 януари 2014 г. с изключение на § 115, който влиза в сила от 1 януари 2013 г., и § 18, § 114, § 120, § 121 и § 122, които влизат в сила от 1 февруари 2013 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
УСТРОЙСТВО НА ТЕРИТОРИЯТА

(ОБН. - ДВ, БР. 66 ОТ 2013 Г., В СИЛА ОТ 26.07.2013 Г.)

§ 117. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
УСТРОЙСТВО НА ТЕРИТОРИЯТА

(ОБН. - ДВ, БР. 98 ОТ 2014 Г., В СИЛА ОТ 28.11.2014 Г.)

§ 117. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ "РАЗУЗНАВАНЕ"

(ОБН. - ДВ, БР. 79 ОТ 2015 Г., В СИЛА ОТ 01.11.2015 Г.)

§ 31. Законът влиза в сила от 1 ноември 2015 г., с изключение на § 17, т. 4 относно чл. 69, който влиза в сила от 1 януари 2016 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ВОЕННОТО РАЗУЗНАВАНЕ

(ОБН. - ДВ, БР. 88 ОТ 2015 Г., В СИЛА ОТ 01.11.2015 Г.)

§ 2. (1) Длъжностните нива, длъжностните наименования и основните заплати на гражданските служители в служба "Военна информация", с изключение на подчинените и военни формирования, се приравняват на длъжностните нива, длъжностните наименования и основните заплати на гражданските служители по служебно и по трудово правоотношение от министерство.

(2) Статусът на гражданските служители по служебно правоотношение в Службата, с изключение на подчинените и военни формирования, се урежда с този закон, Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България и Закона за

държавния служител, а на гражданските служители по трудово правоотношение - с този закон, Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България и чл. 107а от Кодекса на труда.

(3) Директорът на служба "Военна информация", заварен на тази длъжност към деня на влизане в сила на закона, изпълнява длъжността до назначаването на директор на Службата при условията и по реда на този закон.

.....

§ 5. (1) В 6-месечен срок от влизането в сила на закона Министерският съвет приема правилника за устройството и дейността на служба "Военна информация". В срока по изречение първо се приемат, съответно издават и другите подзаконови актове, предвидени в закона.

(2) До приемането на правилника по ал. 1 се прилага Правилникът за организацията и дейността, специфичните условия и ред за назначаване на личния състав и за изпълнение и прекратяване на службата в служба "Военна информация" (ДВ, бр. 82 от 2010 г.) и другите подзаконови нормативни актове, издадени на основание Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, доколкото не противоречат на този закон.

.....

§ 8. Законът влиза в сила от 1 ноември 2015 г.

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА РЕЗЕРВА
НА ВЪОРЪЖЕНИТЕ СИЛИ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

(ОБН. - ДВ, БР. 103 ОТ 2016 Г., В СИЛА ОТ 27.12.2016 Г.)

§ 37. (1) Подзаконовите нормативни актове по прилагането на закона се приемат, издават или привеждат в съответствие с този закон в 6-месечен срок от влизането му в сила.

(2) До приемането на подзаконовите нормативни актове по ал. 1 или до привеждането им в съответствие с този закон се прилагат действащите подзаконови нормативни актове, доколкото не противоречат на този закон.

§ 38. Договорите за служба в доброволния резерв с лица, назначени по трудово или служебно правоотношение в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия, както с лица, които са отсрочени от повикване във въоръжените сили при мобилизация, сключени до влизането в сила на този закон, запазват действието си до изтичането на срока, за който са сключени.

§ 39. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ НА
АДМИНИСТРАТИВНОТО РЕГУЛИРАНЕ И АДМИНИСТРАТИВНИЯ
КОНТРОЛ ВЪРХУ СТОПАНСКАТА ДЕЙНОСТ

(ОБН. - ДВ, БР. 103 ОТ 2017 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2018 Г.)

§ 68. Законът влиза в сила от 1 януари 2018 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА РЕЗЕРВА
НА ВЪОРЪЖЕНИТЕ СИЛИ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Преходни и Заключителни разпоредби

(ОБН. - ДВ, БР. 109 ОТ 2020 Г., В СИЛА ОТ 22.12.2020 Г.)

§ 34. Българските граждани, завършили начална военна подготовка по чл. 59 до края на 2019 г., могат да сключат договор за срочна служба в доброволния резерв при условията и по реда на този закон, в който се включват вторият и третият етап на срочната служба по чл. 59а.

§ 35. Подзаконовите нормативни актове по прилагането на закона се привеждат в съответствие с този закон в 6-месечен срок от влизането му в сила, като до приемането им се прилагат издадените подзаконови нормативни актове, доколкото не противоречат на този закон.

§ 36. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".